

29.03.2008

Gudnejahtton dásseválldi presideanta, árvvus adnon ministtar, Norgga ja Ruota sámedikki presideanttat, buorit árvoguossit!

Lea suohtas oaidnit ná árvoválldálaš, dehálaš gussiid oassálastime sámedikki rahpamii. Lea illu ja gudni sávvat Didjiide buresboahtima sámedikki rahpamii ja Ohcejohkii. Ohcejohka lea áidna gielda Suomas, gos sápmelaččat leat eanetlohkun. Dat lea earenoamáš ovdamearka mánggabeallásaš sámi kultuvrras, gielda lea guolasteaddje- ja boazosápmelaš kultuvrra mihtilmas guovlu. Sámeigiella lea seilon Ohcejogas ealasin ja das leat aivve iežas iešláhki. Deike leat luvvojuvvon ođđa sámi ealáhusat, dáppe leat ovtastuvvon lunddolaš vuogi mielde turisma ja eará ealáhusat mánggabeallásaš sámi kultuvrra oassin.

Mis sámiin leat olu áššit, main mii sáhttit leat čeavlát. Dál leat njealját sámedikki rahpamis. Dilálašvuolta čájeha min sápmelaččaid sitkatvuođa ja min kultuvrra riggodaga. Go máilbmi lea rievdan ja go leat deaivan ođđa uhkiid, de mii leat čájehan, ahte mii eat vuollán ja mii seailudit sápmelašvuođa boahhte buolvvaide. Min kultuvra lea sierraluvvan, mii leat vuogáiduvvan eallit Davimus Sámi garra luonddudiliin – muhto nuppe dáfus, mii leat seailudan iežamet kultuvrra gávpotbirrasisge. Min giella muitala hui dárkket luonddu ihtagiin, giela mielde bastit bargat dárkilit luonddus, dovdat kulturduovdagiiddámet ja bargat ealáhusaideametguin. Min vuoiñjalaš ja kultuvrralaš árbevierrumet, duodji ja musihkka, luonddu árvvusatnin; árbevirolaš ealáhusamet ja máhtut, mat daidda gullet ja min návccat dávistit birraseamet nuppástusaide, leat min kultuvrra riggodat. Earenoamážit sámi boazodoallu doarju lunddolaš vuogi mielde sámi kultuvrra ja dan

seailuma. Mii galgat atnit ávvira das, ahte guoddit liikká mánggabeallásaš ja áidnalunddot kulturárbbi ja Sámiatnama boahhte buolvvaide.

Mii sápmelaččat leat okta álbmot ja lea mávssolaš ahte vásihit buohkat oktiigullevašvuoda guhtet guimmiideametguin. Mii fertet seailudit sierra sámi kultuvrraideamet iešvuodalágiid, sámegielaid ja kultuvrra vuodu. Mii galgat maid doarjut buot Suoma sámi kultuvrraid dássebealagit, nu ahte gudnejahttit ja atnit árvvus guhtet guimmiideamet. Dávja lea daddjon, ahte buot Suomas hubmon sámegielat leat uhkiduvvon dilis. Mii sápmelaččat leat čuollan iežamet giela ja kultuvrra beali guhká ja leat eastán aktiivvalaš bargguin kultuvrramet ja gielamet jávkama. Mii sápmelaččat leat dábuhan iežamet báikki máilmmis – ja dál sáhttit čeavlájin illudit min bargan barggus sámi kultuvrra bistevašvuoda beales.

Dii buohkat, geat sirdibehtet eatnigieladet, iežaideattet kultuvrra dehe soga árbevieruid mánáide lehpet ráhkadeame odđa sápmelašbuolvva ja vuodu sámi kultuvrra boahtteáigái. Dii bargabehtet mávssolaš barggu. Min bargu ii lea válmmas, muhto olu lea vel dahkamuš sámiid vuoigatvuodaid, kultuvrra ja giela ovddideami várás. Muhto lehkot álohii ja earenoamážit ná ávvudeami beaivve čeavlát das, maid mii leat joksán ja masa leat ollen ja jotkot sápmelaččaid vuoigatvuodaid ovddideami.

Árvvus adnon ávvuguossit!

Dát ii leat dušše sápmelaččaid illubeaivi, muhto maiddái Suoma stáhta ja suomelaččaid riepmobeaivi. Supmii lea stuora riggodat, ahte Eurohpa áidna álgoálbmot orru Suoma rájiid siste. Mii sápmelaččat leat divrras lassi suomelaš servodagas, ja minguin galgá meannudit kultuvrramet earenoamášvuoda ja min iežamet dihte gudnejahttimiin. Mii sámit leat álohii bargan suomelaččaiguin ovttas, sápmelaččain ledje dolin olu verddet, suomelaš ustibat. Boazobargo- ja duodjemáhtuid leat oahpahan maid suomelaččaide ja min dárkilis giella lea lonen viidát sániid ja sámimállet dadjanvugiid suomagillii ja dan suomaniidda. Mii eat leat

dušše kultuvra, mii luoikkaha dábiid ja sániid – muhto dásseárvosaš ja mánggabeallásaš kultuvra, mas lonejuvvojit eará kultuvrraide máhtut, sánit ja vierut.

Mii sápmelaččat leat ovddastan Suoma máilmmis. Suomas livččii omd. sierralágán ja kultuvrralaččat geafit govva almmá min beakkán dáiddára Áillohačča, Nils Aslak Valkeapää haga. Mii leat Suoma kultuvrralaš riggodat ja minguin galgá meannudit dan vuogi mielde. Min sápmelaččaid galgá atnit árvvus min áidnalunddotvuodamet, sajádagamet ja kultuvrramet vuodul, ii riikkaidgaskasaš soahpamušaid ja stáhta doaimmaid čuozáhahkan dehe olgo- ja sisriikapolitihkalaš čuolbman.

Mii sápmelaččat leat skuvlehan iežamet viidát servodaga sierra surggiide, min nuorat leat allagit skuvlejuvvon ja máhttet olu gielaide. Min sápmelaš oahpaheaddjit leat dahkan ja dahket ain stuora ja divrras barggu go sii sirdet sámi kultuvrra, giela ja dáidaga nuorra buolvvaide. Min gaskavuodas leat loktanan čeahpes dutkit ja servodatlaš váikkuheaddjit, oahpaheddjiid ja sámi váhnemiid bargu lea buktán buori bohtosa. Boazosápmelaš bearraša mánnán ja sámi boazodoalu ja kultuvrra dutkin dieđán, ahte olggobeal dutkit eai leat buktán dutkamušaineaset álohii dakkár gova, mii vástida duohtavuoda sámi kultuvrra viiddes diehtovuogádagas ja boazodoallokultuvrras – sii eai leat ipmirdan min kultuvrralaš kodaid riehta. Sápmelaččaid leat dutkan čuđiid jagiid áigge kultuvrramet olggobeal dutkit ja meroštallan min ja mis ráhkaduvvon gova. Mis sápmelaččain ii leat leamaš vejolašvuohta váikkuhit ovdal go dál makkár árvvuid midjiide bidjet dutkamušain ja almmolašvuodas. Mii diehtit buoremusat sámi kultuvrra, dan luonddu ja árvvuid. Mii ieža diehtit maid sámi kultuvrras galgá dutkat ja mii ieža maid dahkat dan buoremusat. Mii sápmelaččat galgat váldit vuoiŋŋalaš ja ávnaslaš kultuvrramet min iežamet hálđui.

Gudnejahtton dásseválldi presideanta ja árvoguossit!

Sápmelaččat dárbbahit maid din doarjaga, movttiidahttima ja váikkuhanválldi min viggamušaide ovddidit sámi kulturieštivrejumi, buoridit sápmelaččaid vuoigatvuodalaš sajádaga ja doarvvastit sámi kultuvrra bistevasvuoda oba Suomas. Mis lea iežamet kulturieštivren sámiid ruovttuguovllus, muhto mii sápmelaččat, Suoma áidna álgoálbmot, orrut miehtá Suoma. Láhkaásaheapmi galgá váldit vuhtii sápmelaččaid vuoigatvuodaid maid sámi guovllu olggobealde – dán ášši ovddideami várás bivdit dis, buorit árvoguossit, earenoamáš doarjaga. Guovtti ovddit sámedikki rabadettiin gudnejahtton dásseválldi presideanta válldii ovdan ILO 169-soahpamuša ratifiserema ja movttiidahtii riikka ráđđehusa ja sámedikki gávdat ovdagáttuhis vugiid čoavdit eananvuoigatvuohtagažaldaga ja ILO-soahpamuša ratifiserema.

Árvvus adnon dásseválldi presideanta, vaikko eanan- ja čáhcevuoigatvuođaide ii leatge vel gávdon čoavddus, odđa sámediggi lea vástidan gohččumii ja lea álgán oheat ovdagáttuid haga odđa čoavddusmálliid eananvuoigatvuohtagažaldahkii ja buktá iežas evttohusa stáhtaváldái ja almmolašvuhtii vel dán gida áigge. Mii bivditnai gudnejahtton dásseválldi presideantta movttiidahttit stáhtaráđi ain odđasit čoavdit ovtas sámedikkiin eanan- ja čáhcevuoigatvuohtagažaldaga ja jávkadit áruid ILO 169-soahpamuša ratifiseremis. Stáhtaráđi galggalii movttiidahttit, ahte dat giedahalalii sámedikki evttohusaid ovdagáttuid haga ja gudnejahttimiin.

Muhto dál árvvus adnon guossit, lea áigi ávvudit Suoma sápmelaččaid ja lea áigi čájehit alcceseamet ja earáide maid sámi kultuvra sápmelaččaide máksá ja man olu mii atnit gudnis sápmelašvuoda. Jotkot buohkat ovtas barggu sápmelaččaiguin ja sápmelaččaid beales. Buorit bovdejuvvon guossit, ustibat, mus lea illu ja gudni sávvat didjiide váimmolaččat buresboahhtima sámedikki guossin sámedikki rahpamii.